

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Miloslava Výborného v právní věci žalobkyně: **Mgr. E. M.**, . zast. JUDr. Jaroslavou Kalendovou, advokátkou se sídlem Hybešova 726/42, Brno, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutím Finančního ředitelství v Plzni ze dne 5. 12. 2012, čj. 9082/12-1300-401087, čj. 9096/12-1300-401087, čj. 9097/12-1300-401087, čj. 9098/12-1300-401087, čj. 9099/12-1300-401087, čj. 9101/12-1300-401087, čj. 9102/12-1300-401087, čj. 9104/12-1300-401087, čj. 9105/12-1300-401087, čj. 9106/12-1300-401087, čj. 9107/12-1300-401087, čj. 9108/12-1300-401087, čj. 9109/12-1300-401087, čj. 9110/12-1300-401087, čj. 9111/12-1300-401087, čj. 9112/12-1300-401087, čj. 9113/12-1300-401087, čj. 9114/12-1300-401087, čj. 9115/12-1300-401087, čj. 9116/12-1300-401087, čj. 9117/12-1300-401087, čj. 9118/12-1300-401087, čj. 9119/12-1300-401087, čj. 9120/12-1300-401087, čj. 9121/12-1300-401087, čj. 9122/12-1300-401087, čj. 9123/12-1300-401087, čj. 9124/12-1300-401087, čj. 9125/12-1300-401087, čj. 9126/12-1300-401087, o žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 9. 2015, čj. 30 Af 9/2013-226,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Ustanovené zástupkyni žalobkyně JUDr. Jaroslavě Kalendové, advokátce, **se p ř i z n á v á** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **1700 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně podala žalobu dle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), jež byla odmítnuta usnesením krajského soudu ze dne 26. 4. 2013 pro neodstranění vad. Žalobkyně podala proti tomuto usnesení kasační stížnost a požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta. Nejvyšší správní soud žalobkyni přiznal usnesením ze dne 20. 9. 2013 osvobození od soudních poplatků ve výši 2 500 Kč a dne 19. 12. 2013 jí usnesením ustanovil zástupkyni – advokátku JUDr. Jaroslavu Kalendovou. Rozsudkem ze dne 6. 3. 2014 Nejvyšší správní soud zrušil usnesení krajského soudu ze dne 26. 4. 2013 a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud vyzval žalobkyni prostřednictvím advokátky k odstranění vad žaloby; v reakci žalobkyně odstranila vady žaloby a požádala krajský soud o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud žalobkyni prostřednictvím advokátky usnesením ze dne 5. 2. 2015 vyzval k odstranění vad žádosti o osvobození od soudních poplatků tak, že uvede a doloží rozhodné skutečnosti a poučil ji, jak má vady odstranit. Obdobně ji vyzval znovu usnesením ze dne 29. 6. 2015. Žalobkyně zaslala krajskému soudu vyplněný formulář - prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „prohlášení“). Krajský soud usnesením ze dne 15. 9. 2015 žádost žalobkyně zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Proti naposledy uvedenému usnesení krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou kasační stížnost, ve které namítla, že krajský soud nesprávně posoudil skutkový stav vyplývající z jí vyplněného prohlášení. Podanou žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl, ačkoliv Nejvyšší správní soud stěžovatelce přiznal v řízení o kasační stížnosti osvobození ve výši 2 500 Kč. Poplatek je také velmi vysoký. Stěžovatelka je přesvědčena, že osvobození od soudních poplatků přiznané Nejvyšším správním soudem dne 20. 9. 2013 se vztahuje i na následné pokračující žalobní řízení, obdobně jako je tomu u pokračování zastoupení advokátkou ustanovenou stěžovatelce Nejvyšším správním soudem v řízení o kasační stížnosti.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[3] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky pro projednání kasační stížnosti, a proto přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížnosti uplatněných námitek, zkoumaje přitom, zda napadené usnesení či řízení jeho vydání předcházející netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[4] Nejvyšší správní soud se neztotožnil s názorem stěžovatelky, dle kterého se osvobození od soudních poplatků přiznané Nejvyšším správním soudem v řízení o její kasační stížnosti vztahuje také na (následné) řízení o žalobě před krajským soudem. Takový závěr dle zdejšího soudu nelze dovodit ani ze skutečnosti, že Nejvyšším správním soudem ustanovená advokátka zastupuje stěžovatelku i v dalším řízení o žalobě.

[5] Jak vyplývá z § 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, soudní poplatky se vybírají za řízení před soudy České republiky, a to z úkonů uvedených v sazebníku poplatků (dále jen "poplatky za řízení"). V položce 18 bodu 2. sazebníku

soudních poplatků (který je přílohou zákona o soudních poplatcích) je uvedena výše poplatku za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení ve věcech správního soudnictví; v položce 19 je uvedena výše poplatku za kasační stížnost.

[6] Dle § 2 odst. 2 zákona o soudních poplatcích je ve věcech správního soudnictví poplatníkem poplatku za řízení ten, kdo podal „a) žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, b) kasační stížnost“.

[7] Podle § 3 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve věcech správního soudnictví rozhoduje ve věcech poplatků za řízení soud, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci; dle odst. 4 ve věcech poplatků za řízení o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

[8] Dle § 4 odst. 1 zákona o soudních poplatcích jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost „a) podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení, [...] d) podáním kasační stížnosti“.

[9] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti. Podle § 120 s. ř. s. není-li v ustanoveních dílů 1 a 2 stanoveno jinak, užití se přiměřeně ustanovení části třetí hlavy I.

[10] Z výše uvedených zákonných ustanovení vyplývá, že ve správním soudnictví je zpoplatněn zvlášť a rozdílnými sazbami návrh (žaloba) a kasační stížnost, resp. řízení o nich. Zákon o soudních poplatcích dále upravuje věcné a osobní osvobození od soudních poplatků. V § 36 odst. 3 s. ř. s. je upraveno individuální poplatkové osvobození, jehož podmínky je nutno posuzovat v řízení o návrhu (žalobě) i v řízení o kasační stížnosti zvlášť; zákonodárce zde nadto speciálně výslovně stanovil (novelou – zákonem č. 303/2011 Sb., s účinností od 1. 1. 2012), že poplatkové osvobození návrhu (žaloby) se vztahuje rovněž na řízení o kasační stížnosti. Ze žádného zákonného ustanovení však nevyplyvá vůle zákonodárce, aby se (individuální) osvobození od soudních poplatků přiznané v řízení o kasační stížnosti vztahovalo i na následné (pokračující) řízení o návrhu (žalobě).

[11] Nepřípadné je stěžovatelkou (jen obecně) uvedené přirovnání k pokračujícímu zastoupení ustanoveným advokátem. Nejvyšší správní soud k tomu poukazuje na odlišnost právního institutu i právní úpravy zastoupení ustanoveným zástupcem oproti institutu osvobození od soudních poplatků, jejíž aspekty jsou patrné zejména z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007, čj. 1 Afs 120/2006-117, nebo rozsudku zdejšího soudu ze dne 22. 4. 2010, čj. 4 Azs 6/2010-42.

[12] Příslušný soud je vždy povinen zabývat se tvrzeními a důkazy žadatele o jeho poměrech a porovnat je s výší zákonné poplatkové povinnosti a dalšími možnými náklady daného řízení. Tyto poměry se mohou v čase měnit. Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. je na žadateli, aby dostatečně a věrohodně tvrdil a doložil své poměry. Nejvyšší správní soud při rozhodování o osvobození od soudních poplatků vycházel z prohlášení stěžovatelky ze dne 3. 8. 2013. Krajský soud vyzval stěžovatelku k tomu, aby uvedla a doložila své poměry dne 5. 2. 2015 a opakovaně dne 29. 6. 2015. Stěžovatelka zaslala vyplněné prohlášení krajskému soudu dne 2. 9. 2015. Od posuzování poměrů stěžovatelky Nejvyšším správním soudem do zaslání nového prohlášení stěžovatelky uplynula tedy doba dvou let, v průběhu které se mohly poměry stěžovatelky změnit. Tak tomu ostatně i v daném případě bylo. Krajský soud v napadeném usnesení dostatečně a srozumitelně konkretizoval odlišnosti obou prohlášení stěžovatelky a zcela přiléhavě konstatoval, že stěžovatelka v novém prohlášení některé z rozhodných údajů pro posouzení jejích poměrů dostatečně (konkrétně) netvrdila a ke svým poměrům nic neprokázala. Správně a v souladu se spisem též krajský soud uvedl, že stěžovatelku dvakrát vyzval a detailně poučil o tom, o jaké skutečnosti je třeba žádost o osvobození doplnit, přičemž stěžovatelka na první výzvu nereagovala vůbec a na druhou neúplně a nepřesvědčivým způsobem, takže nebylo možno relevantně zhodnotit její stávající majetkové poměry. Zdejší soud se proto ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatelka neunesla břemeno tvrzení a důkazní břemeno dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Krajský soud již proto nemohl posuzovat výši případného osvobození stěžovatelky od soudních poplatků ve vztahu k zákonné poplatkové povinnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Pro uvedené Nejvyšší správní soud kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[14] Stěžovatelka, jež byla v řízení o osvobození od soudních poplatků jedinou jeho účastnicí, neměla v řízení o kasační stížnosti úspěch. Nemá proto právo na náhradu nákladů (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[15] Řízení o žádosti o osvobození od soudních poplatků představuje relativně samostatnou a od řízení o podané žalobě oddělitelnou část, a to i když také v ní je povinností ustanovené zástupkyně stěžovatelku zastupovat. O odměně a náhradě hotových výdajů zástupkyně spojených s touto fází řízení rozhodl proto zdejší soud, a to bez ohledu na další průběh řízení o podané žalobě, výrokem III. (srov. k tomu podobný postup Nejvyššího správního soudu např. v usnesení ze dne 16. 7. 2014, čj. 2 As 68/2014-36).

[16] Ustanovené zástupkyni – advokátce platí hotové výdaje a odměnu dle § 35 odst. 8 s. ř. s. stát. Podle § 7 bodu 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, činí odměna advokátky za zastupování 3 100 Kč za jeden úkon právní služby (sepsání a podání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč. Zda je plátcem DPH ustanovená advokátka zdejšímu soudu, ač k tomu vyzvána, nesdělila. Celkovou částku odměny a hotových výdajů zkrátil však Nejvyšší správní soud z důvodů dále uvedených na jednu polovinu.

[17] Argumentačně nepříliš bohatá kasační stížnost vyznačovala se absencí stížnostního návrhu. Stěžovatelka byla proto prostřednictvím zástupkyně vyzvána usnesením Nejvyššího správního soudu z 11. 11. 2015, aby tuto vadu odstranila. Pokusila se o to podáním z 19. 11. 2015, avšak petit kasační stížnosti opět formulovala vadně. K další opravě již Nejvyšší správní soud stěžovatelku nevyzýval, neboť z obsahu spisu bylo možno dovodit, že stěžovatelce jedná se o zrušení soudního rozhodnutí napadeného kasační stížností, a nikoliv – jak její zástupkyně uvedla – o zrušení rozhodnutí napadeného žalobou. Nedbalý výkon povinností ustanovené advokátky, jednající ve zřejmém rozporu se zákonnými i stavovskými povinnostmi, vedl však zdejší soud k nepřiznání části odměny, která by jí jinak náležela.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. prosince 2015

Zdeněk Kühn
předseda senátu